

Haruapteekide vastutavad isikud ja apteegi juhatajate roll

Infokiri apteekidele: 27.05.2022

Juhime tähelepanu haruapteekide vastutavate isikute määramise olulisusele ja apteegi juhataja rolli tähtsusele.

Ravimiamet on täheldanud juhtumeid, kus:

- apteegi juhataja ei ole määranud haruapteegi tegevuse eest eraldi vastutavat isikut või on selleks määranud iseennast;
- apteegi juhataja töötab valdavalt enda juhitava apteegi struktuuriüksuseks olevas haruapteegis, jättes apteegi juhataja ülesanded põhiapteegis nõuetekohaselt täitmata, mistõttu täidab juhataja rolli põhiapteegis peamiselt juhataja asendaja;
- tegevusloa omaja soovib võtta apteeki tööle juhataja põhjendamatult väikese osalise töökoormusega.

Selgitame seetõttu apteegi juhataja kui pädeva isiku rolli apteegiteenuse osutamisel. Samuti haruapteegi tegevuse eest vastutava isiku määramise ja juhataja peamiselt põhiapteegis töötamise vajadust.

1. Haruapteegi vastutava isiku määramine

Põhiapteegi juhataja peab määrama haruapteegi tegevuse eest vastutava isiku (RavS § 12, sotsiaalministri määruse nr 24 „Apteegiteenuse osutamise tingimused ja kord“ § 10 lg 3), kelle peamine ülesanne on juhataja suuniste järgi korraldada haruapteegi igapäevast tööd, tagada haruapteegis nõuetekohane ravimite käitlemine ja kvaliteetne apteegiteenus. Apteegi juhataja kohustus ja vastutus on tagada, et nii põhiapteegis kui ka haruapteegis järgitaks ravimite käitlemisele kehtestatud nõudeid (RavS § 54 lg 6). **Seega kuulub apteegi juhataja vastutuslasse nii põhiapteek kui ka selle struktuuriüksus.** Selle rolli täitmiseks on apteegi juhatajale kehtestatud hariduse ja töökogemuse nõuded, haruapteegi vastutavale isikule aga leebem kvalifikatsiooni nõue (piisab farmaatsiaalasest haridusest, eelnevale töökogemusele nõudeid ei ole).

Kuigi apteegi juhataja kontrollib ja juhib peale põhiapteegi ka oma haruapteekide tegevust ning juhatajal on õigus töötada enda apteegi struktuuriüksuses (näiteks puuduva töötaja asendamisel, töötajatele puhkuse andmiseks), **siis ei tohi tema roll olla haruapteegis suurem kui põhiapteegis.** Selleks, et tagada kvaliteetne apteegiteenus, tuleb apteegi juhatajal määrata haruapteegi tegevuse eest eraldi vastutav isik, kes korraldab ja juhib haruapteegi igapäevast tööd ning toetab sellega apteegi juhataja rolli täitmist nii põhi- kui haruapteegis. Nii saab apteegi juhataja keskenduda põhiapteegi töö korraldamisele, apteegi ja selle struktuuriüksuste ülese kvaliteedisüsteemi kujundamisele ning apteegiteenuse kvaliteedi edendamisele. Piisava erialase personali olemasolu peab tagama tegevusloa omaja (RavS § 45 lg 2 ja lg 4).

Teatud juhtudel võib jätta haruapteegi tegevuse eest eraldi vastutava isiku määramata. Sellised olukorrad võivad olla näiteks haruapteegi lühikesed lahtiolekuajad maapiirkondades, kus apteek on avatud vaid mõnel päeval nädalas, juhataja töötab haruapteegis ka ise osalise töökoormusega ja lisapersonali tööle võtmine ei ole otstarbekas. Vastutava isiku määramata jätmisel peab apteegi juhataja kaaluma riske ja koostama apteegi kvaliteedisüsteemis kajastuva põhjendatud hinnangu.

Ravimiamet selgitab, et juhul, kui apteegi juhataja leiab, et lisaks põhiapteegi pädevaks isikuks olemisele on iseenda määramine haruapteegi vastutavaks isikuks põhjendatud, ei tohi apteegi juhataja roll olla haruapteegis siiski suurem kui põhiapteegis. **Tegevusloa omaja kohustus on konkreetse apteegi töömahtu ja tööaega arvestades võtta tööle piisaval arvul nõutava kvalifikatsiooniga erialatöötajaid** (RavS § 45 lg 4), mille eesmärk on tagada, et apteegi juhatajal oleks võimalik valdavalt töötada enda juhitud põhiapteegis ja keskenduda apteegi juhataja rolli täitmisele. Seaduseandja on piiranud küll ainult apteegi juhataja töötamist teise tegevusloa alusel tegutsevas ettevõttes (RavS § 53 lg 2 p 2). Seaduse eesmärgiks ei ole lubada apteegi juhatajal töötada valdavalt haruapteegis, vaid andnud võimalusel juhatajal vajadusel haruapteegi töötajaid asendada.

2. Apteegi juhataja roll

Apteegi juhatajal on kandev roll, mida ta peab pädeva isikuna täitma. Apteegi juhataja ülesanne on juhtida, kontrollida ja koordineerida apteegi igapäevast tegevust (RavS § 12, sotsiaalministri määruse nr 24 „Aptegiteenuse osutamise tingimused ja kord“ § 10 lg 1). Nõuete eesmärk on garanteerida aptegiteenuse kõrge kvaliteet, ohutus ja rahvatervise kaitse, mille eest apteegi juhataja vastutab. Seaduseandja on apteegi juhatajale lisaks kehtestanud rolli ettevõtja juures – pädev isik ei ole tegevusloa omaja tavapärane töötaja, vaid juhtivtöötaja, kelle ülesanne on aptegiteenuse arendamine-parendamine, ravimite ohutuse-kvaliteedi tagamiseks vajaliku süsteemi kujundamine, apteegi töö eestvedamine koostöös apteegi meeskonnaga. Selleks, et apteegi juhataja saaks täita talle pandud ülesandeid sisuliselt ja eesmärgipäraselt, tuleb ta reeglina võtta tööle täistööajaga ning apteegi juhatajal tuleb valdavalt töötada apteegis kohapeal.

– Apteegil peab olema juhataja

Apteegi juhataja määramine ja tema püsiv olemasolu on tegevusloa väljastamise ja kehtivuse eeldus (RavS § 12 ja § 47). Apteegi juhataja keskne roll kvaliteetse aptegiteenuse osutamiseks ei ole formaalselt ega teiste apteegi töötajate poolt täidetav, vaid eeldab sisulist ja regulaarset ülesannete täitmist kogu tegevusloa kehtivuse jooksul. **Aptegiteenuse osutamise tegevusluba ei kehti, kui apteegil puudub vastava kvalifikatsiooni ja kogemusega juhataja** (MSÜS § 6 lg 6, § 18 lg 1, RavS § 12 ja § 47). Kui tegevusloa omaja ei ole seda nõuet täitnud, ei saa apteegile tegevusluba anda, antud tegevusluba tuleb peatada ja sobiva juhataja mitteleidmisel kehtetuks tunnistada (MSÜS § 25 lg 1 p 2, § 37 lg 2 p 2). See tähendab, et aptegiteenuse tegevusluba kehtib, kui apteeki on tööle võetud ja seal töötab pädev isik – apteegi juhataja. Teised töötajad võivad apteegis töötada väiksema koormusega, sest erinevalt

apteegi juhatajast ei ole nende töötamine apteegis tegevusloa kehtivuse eelduseks. Täiendava personali tööle võtmine ja juhatajale asendaja määramine ei tähenda, et apteegi juhataja rolli saaks põhiapteegis vähendada või taandada ennast apteegi igapäevasest juhtimisest. Enam kui 4000 elanikuga linnas asuva apteegi puhul tähendab eeltoodu, et apteegi juhataja peab üldjuhul töötama apteegis 40 tundi nädalas ehk täiskoormusega.

– Osaline kaugtöö

Ravimiamet mõistab, et osa apteegi juhataja ülesandeid (näiteks aruannete ja tööjuhendite koostamine) saab täita kaugtööna ning osa ülesannetest eeldavadki mujal viibimist (näiteks haruapteekide tegevusest ülevaate saamine). Seega on apteegi juhataja osaline kaugtöö tegemine või osaliselt apteegi struktuuriüksuses viibimine põhjendatud. Siiski eeldab juhataja rolli täitmine regulaarselt suurema osa tööajast enda juhitas põhiapteegis kohapeal töötamist. See on vajalik ka igapäevaste küsimuste lahendamiseks, mis eeldavad pädevale isikule kehtestatud kvalifikatsiooni ja kogemuse nõuded (näiteks defektsed ravimid, võltsingu kahtlus, ravimi tagasikutsumine, ravimi ohutust ja kvaliteeti puudutavate riskide hindamine, apteegipersonali nõustamine, ravimitega seotud uue info jagamine jm).

– Osaline töökoormus

Ravimiametiga kooskõlastatult on apteegi juhatajal võimalik töötada osakoormusega, kui selleks on mõjuvad põhjused (näiteks tervislikud või perekondlikud põhjused), mis takistavad apteegi juhatajal ajutiselt täiskoormusega töötada. Töökoormus peab seejuures olema piisav, et tagada apteegi juhataja ülesannete nõuetekohane täitmine ja kvaliteetse apteegiteenuse osutamine. Kui soovitakse apteegi juhatajaks määrata osalise koormusega töötajat või vähendada apteegi juhataja töökoormust, siis tuleb sellest Ravimiametile teada anda (MSÜS § 30 lg 1), et oleks võimalik hinnata, kas osakoormus on põhjendatud ega too kaasa olukorda, kus tegevusloa andmise või kehtivuse isikulised nõuded jäävad täitmata.

Kokkuvõtteks

Apteegi juhataja on kohustatud määrama haruapteegi tegevuse eest eraldi vastutava isiku. Selle eesmärk on kvaliteetse apteegiteenuse tagamine nii põhiapteegis kui ka kõikides struktuuriüksustes. Apteegi juhataja vastutab ka haruapteegi tegevuse eest ning seejuures on talle toeks haruapteegi vastutav isik, kuid **juhataja roll ei tohi olla haruapteekides suurem kui põhiapteegis.** Tegevusloa omaja peab apteegi ning selle struktuuriüksuste töömahtu ja tööaega arvestades võtma tööle **piisaval arvul nõutava kvalifikatsiooniga erialatöötajaid**, et juhataja saaks pühendada oma ülesannete täitmisele ega peaks täitma personali nappusest tingitud lünki.

Apteegi juhataja keskne roll apteegiteenuse osutamisel ei ole formaalselt täidetav, vaid eeldab sisulist ja pidevat ülesannete täitmist ning on tegevusloa kehtivuse eeldus. Apteegi juhatajal on võimalik osaliselt kaugtööd teha ja teatud juhtudel ajutiselt osalise tööajaga

töötada, kuid seejuures peab ta olema regulaarselt ja suurema osa tööajast tööl enda juhitavas põhiapteegis.

Ravimiamet pöörab nii tegevuslubasid andes ja muutes kui ka järelvalve käigus järjest enam tähelepanu apteegi juhataja töötingimustele ja ülesannete sisulisele täitmisele, et tagada apteegi juhataja rolli sisuline täitmine ja seeläbi **apteegiteenuse kõrge kvaliteet, ohutus ja rahvatervise kaitse**.

Kui teil on küsimusi, muresid või ettepanekuid, siis palun võtke meiega ühendust e-aadressil tegevusload@ravimiamet.ee või telefonil 747 4140.

Heade koostöösoovidega

Ravimiamet